Budgetunderlag för Umeå universitet för perioden 2023–2025

Innehåll

1. Sammanfattning 3
2. Strategiska utmaningar och angelägna områden för förstärkning 4
2.1 Höjda ersättningsnivåer till utbildning 4
2.2 Långsiktighet i utbildningssatsningar 4
2.3 Höjda basanslag 5
2.4 Finansiering av forskningsinfrastruktur och behov av ny myndighet 5
2.5 Öppet tillgängligt publiceringssystem 6
2.6 Inrättande av ett nationellt VULF-avtal samt motsvarande för vissa andra legitimationsutbildningar 7
2.7 Höjd ersättning för GU-ALF 7
2.8 Digitalisering av det svenska trycket 8
3. Strategiska utmaningar och specifika äskanden för Umeå universitet 8
3.1 Grön samhällsomvandling i norra Sverige 9
3.2 Fortsatt utbyggnad av läkarutbildning och full finansiering vid implementering av ny läkarutbildning 11
3.3 Decentraliserad sjuksköterskeutbildning och geografiskt utvidgad barnmorskeutbildning 13
3.4 Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen 16
3.5 Nationellt uppdrag inom samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning 16
4. Forskningssamarbeten 17
5. Ekonomisk utveckling 17
7. Lokalförsörjning 19
8. Avgiftsbelagd verksamhet 19
9. Tillgängliggörande av föreskrifter 19
10. Tabellbilaga 20

1. Sammanfattning

I detta budgetunderlag för perioden 2023–2025 lämnar Umeå universitet uppgifter och bedömningar enligt regeringens direktiv fastställt den 3 november 2021 (U2021/04422).

Universitetet framför också ett antal för universitetet strategiskt viktiga utmaningar där insatser i kommande statsbudget vore särskilt angelägna. Dessa kommenteras närmare i de olika avsnitten i budgetunderlaget och anges nedan.

På ett övergripande plan framhåller Umeå universitet följande strategiska utmaningar och angelägna områden för förstärkning:

- Höjda ersättningsnivåer till utbildning (avsnitt 2.1)
- Långsiktighet i utbildningssatsningar (avsnitt 2.2)
- Höjda basanslag (avsnitt 2.3)
- Finansiering av forskningsinfrastruktur och behov av ny myndighet (avsnitt 2.4)
- Öppet tillgängligt publiceringssystem (avsnitt 2.5)
- Inrättande av ett nationellt VULF-avtal samt motsvarande för vissa andra legitimationsutbildningar (avsnitt 2.6)
- Höjd ersättning för GU-ALF (avsnitt 2.7)
- Digitalisering av det svenska trycket (avsnitt 2.8)

Strategiska utmaningar och specifika äskanden för Umeå universitet:

- Grön samhällsomvandling i norra Sverige: Umeå universitet äskar 100 miljoner kronor årligen för att möta den kraftigt ökade efterfrågan på forskning, utbildning och samverkan av relevans för den gröna samhällsomvandlingen i norra Sverige (avsnitt 3.1).

- Fortsatt utbyggnad av läkarutbildning och full finansiering vid implementering av ny läkarutbildning: Umeå universitet äskar en utökning av anslaget för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och ALF-medel motsvarande 24 nybörjarplatser vid läkarutbildningen. Umeå universitetet äskar också full finansiering för den reformerade läkarutbildningen samt att ersättningsbeloppet per helårsstudent och helårsprestation inom läkarutbildning höjs (avsnitt 3.2).

- Decentraliserad sjuksköterskeutbildning och geografiskt utvidgad barnmorskeutbildning: Umeå universitet äskar 4,5 mnkr per år för att kompensera för den decentraliserade sjuksköterskeutbildningens merkostnader. Umeå universitet äskar också 3 mnkr år för att kompensera de merkostnader som en utbyggnad och geografiskt breddad barnmorskeutbildning medför (avsnitt 3.3).

- Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen: Umeå universitet äskar tio utbildningsbidrag motsvarande 3 mnkr per år för att kunna utöka kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen (avsnitt 3.4).

- Nationellt uppdrag inom för samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning: Umeå universitet anhåller om ett nationellt uppdrag inom samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning samt 10 mnkr per år för ändamålet (avsnitt 3.5).

2. Strategiska utmaningar och angelägna områden för förstärkning

2.1 Höjda ersättningsnivåer till utbildning

Den årliga urholkningen av ersättningsnivåer för utbildning är en stor strategisk utmaning och alltjämt en av de viktigaste frågorna för högskolesektorn. Umeå universitet, tillsammans med flera andra lärosäten, har under många år understrukit behovet av högre ersättningsbelopp till utbildning, inte minst som kompensation för det så kallade produktivitetsavdraget.

De årliga kostnadsökningarna för bland annat lönerevision och lokalkostnader överstiger den årliga uppräkningen av ersättningsbeloppen, vilket bland annat innebär större undervisningsgrupper, risk för lägre genomströmning samt att studenternas kontakttid med lärarna minskar ytterligare vilket försämrar studenternas lärande. Det är således framförallt studenterna, men också universitetens lärare som får betala priset för urholkningen av resurserna. Det är sannolikt att den ökade stress och psykiska ohälsa som studenter upplever till del härrör från det urholkade utbildningsanslaget.

Höjda ersättningsbelopp motiveras inte minst av det långsiktiga arbetet med den digitala omställningen av utbildning och av dagens heterogena studentgrupper. Ett brett deltagande medför behov av ökat stöd till studenter under utbildningen och kräver mer tid för undervisning och handledning. Det kan handla om skolning i akademiskt skrivande, ett område som Umeå universitet nu gör stora satsningar inom, men även mer övergripande kunskaper om vad det innebär att studera vid högskolan.

För att motverka produktivitetsavdragets negativa konsekvenser och för att Sverige fortsatt ska kunna garantera en hög utbildningskvalitet, fortsätta utveckla högskolepedagogiken, erbjuda lärarledd tid i paritet med andra europeiska länder samt förse arbetsmarknaden med den kompetens som behövs måste således en allmän höjning av ersättningsbeloppen genomföras. Detta gäller alla utbildningsområden, men i synnerhet humaniora, samhällsvetenskap och juridik. Med anledning av den reformerade läkarutbildningen betonar Umeå universitet i avsnitt 3.2 specifikt vikten av att öka ersättningsbeloppet per helårsstudent och helårsprestation inom läkarutbildningen. I samband med en allmän höjning av ersättningsnivåerna för helårsstudenter och helårsprestationer är det viktigt att också takbeloppet i universitetets anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ökar i motsvarande omfattning för att tillse att utbildningsvolymen inte behöver reduceras.

Umeå universitet bedömer att den urholkning som produktivitetsavdraget har inneburit sedan det infördes 1994 motsvarar cirka 20 procents högre ersättningsnivåer än dagens ersättningar. Universitetet anser därför att det krävs en kraftig höjning av ersättningsbeloppen för att kompensera för detta.[1]

2.2 Långsiktighet i utbildningssatsningar

Att trygga den nationella kompetensförsörjningen inom olika samhällsviktiga funktioner är en stor strategisk utmaning. Umeå universitet deltar i flera sådana satsningar och har en särskilt viktig roll för kompetensförsörjningen i norra Sverige. Umeå universitet gör stora ansträngningar för att

[1] Beräkningen avser en jämförelse mellan utvecklingen av Umeå universitets genomsnittliga ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer under tidsperioden 1994–2022 jämfört med skolindex vilket används för uppräkning av vissa utbildningsrelaterade anslag i statsbudgeten. Skolindex innehåller inget produktivitetsavdrag.

kunna erbjuda utbildning och attrahera studenter i linje med det utökade utbildningsanslag inom främst bristyrken som universitetet har tilldelats under senare år.
Umeå universitet välkomnar inte minst de satsningar på utbyggnad av högre utbildning som regering och riksdag har genomfört under pandemin. Det har dock varit en stor utmaning att många satsningar har presenterats med kort framförhållning. Det är självklart förståeligt i en akut situation, men det finns anledning att påminna om att styrningen även tidigare innehållit alltför stora inslag av detaljstyrning, ryckighet och bristande samordning samt att det är angeläget att åstadkomma en tillitsbaserad styrning som ger varje lärosäte ett handlingsutrymme att långsiktigt ta ansvar utifrån sina respektive förutsättningar.

En annan stor utmaning är att flertalet av de senaste utbildningssatsningarna är tidsbegränsade till ett eller två år. Umeå universitet har förståelse för att vissa av satsningarna under pandemin är tidsbegränsade, men ser ett problem med satsningar som enbart omfattar ett eller ett fåtal år. Planering av utbildning kräver långsiktighet för att hålla hög kvalitet, vara kostnadseffektiv och inte minst för att lyckas med rekrytering av både lärare och studenter. Som exempel vill universitetet lyfta den tvåårigа satsningen på utbildning på avancerad nivå. Det är en satsning som Umeå universitet menar bör förlängas. Detsamma gäller satsningen på behörighetsgivande och högskoleförberedande utbildning som är viktig inte minst för att bredda rekryteringen till högskolan.

2.3 Höjda basanslag

Lärosätenas forskningsintäkter har ökat de senaste åren vilket är positivt. Det är dock problematiskt att den största andelen av ökningen utgörs av externa medel och en betydligt mindre del av höjda direkta basanslag.

Basanslaget utgör den forskningsresurs som lärosätena har egen rådighet över. Det är centralt för universitetens förmåga att göra strategiska forskningsprioriteringar, attrahera externa forskningsmedel, öka samverkan samt för att finansiera infrastruktur, utbildning på forskarnivå och forskning av hög kvalitet. Basanslagens andel av den totala forskningsfinansieringen spelar dessutom en avgörande roll för lärosätenas förmåga att kunna erbjuda lärare och forskare attraktiva villkor och tydliga karriärvägar. Umeå universitet vill därför betona vikten av att basanslagets andel av den totala forskningsfinansieringen ska öka. På så sätt skapas starka lärande- och forskningsmiljöer och långsiktig hållbarhet, vilket borgar för högre kvalitet och mer effektivt resursutnyttjande i såväl undervisningen som i forskningen.

Hur de direkta anslagen fördelas mellan lärosäten är också en viktig fråga för forskningens utveckling. Det är viktigt att säkerställa hög kvalitet, styrka och förmåga i forskningsmiljöerna, inte minst när det gäller grundforskning. Umeå universitet anser därför att forskningsanslagen i ökad utsträckning bör koncentreras till väletablerade, kompletta akademiska miljöer och att denna aspekt är viktig att beakta i utformningen av den fördelningsmodell som regeringen aviserar från och med 2024.

2.4 Finansiering av forskningsinfrastruktur och behov av ny myndighet

Tillgång till högkvalitativ och relevant forskningsinfrastruktur blir allt viktigare för forskningens utveckling. En stor och viktig framtidsfråga är hur tillräcklig finansiering och ändamålsenlig samordning av nationell forskningsinfrastruktur ska kunna garanteras. Det är en strategisk utmaning för såväl enskilda lärosäten som för Sverige.

Trots genomförd statlig utredning om organisation, styrning och finansiering av forskningsinfrastruktur (SOU 2021:65) med slutbetänkandet Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur anser Umeå universitet att det kvarstår frågor då forskningsinfrastrukturlandskapet är komplext och en enhetlig hantering inte är möjlig. Som exempel avstyrkte Umeå universitet i sitt remissvar över utredningsbetänkandet förslaget att bilda en ny myndighet för finansiering av forskningsinfrastruktur av särskilt nationellt intresse. Universitetet har svårt att se nyttan av att flytta ansvaret för finansiering av sådan forskningsinfrastruktur från en myndighet till en annan. I likhet med Vetenskapsrådet anser universitetet att kopplingen till forskningen är av största vikt för dessa anläggningar och överföring av finansieringsansvaret till en ny myndighet skulle snarare försvaga denna koppling.

Umeå universitet vill särskilt framhålla utmaningarna när det gäller så kallad e-infrastruktur, dvs. resurser för lagring, överföring, tillgängliggörande, beräkning och analys av digitala forskningsdata. Det är en följd av såväl den generella digitaliseringen av forskning och forskningssamarbete som av de nya krav som ställs genom övergången till öppen vetenskap. Det är en utmaning som kommer att kräva insatser av varje lärosäte och forskningsinfrastruktur, vilka försvåras av dagens fragmenterade landskap med bristande nationell samordning. I betänkandet Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur (SOU 2021:65) föreslås en ny organisation av svensk e-infrastruktur för forskning, Universitetet stödjer, i linje med vad betänkandet föreslår, att digitala infrastrukturer samlas i en gemensam ny myndighet. Umeå universitet betonar att inrättandet bör ske skyndsamt, helst bör den nya myndigheten vara på plats i början av 2023.

Inom den nya myndigheten bör plattformar och tjänster för analys, beräkningar, lagring och tillgängliggörande av forskningsdata samlas och styras för att effektivt möta det ökade behovet inom dessa områden. Eftersom det sker hantering och analys av känsliga data, både personuppgifter och upphovsrättsskyddat material, vid flera e-infrastrukturer är myndighetsformen i detta fall särskilt ändamålsenlig.

Umeå universitet framförde också i sitt remissvar över betänkandet, och nu även i detta budgetunderlag, att regeringen bör vidta åtgärder för öka den finansiella flexibiliteten och att lärosätena ges autonomi i hur forskningsmedel kan användas. Universitetet stödjer därför att lärosätena även får finansiera anskaffningen av forskningsinfrastruktur med den del av befintligt myndighetskapital som härrör från anslaget för forskning och utbildning på forskarnivå och därmed inte behöver uppta lån hos Riksgäldskontoret.

2.5 Öppet tillgängligt publiceringssystem

Nya digitala verktyg möjliggör nya sätt att publicera och kommunicera forskningsresultat. Det förändrar även hur vetenskaplig publicering finansieras. Omställningen till öppen tillgång till publikationer har kommit långt i Sverige som nu är ett av de ledande länderna när det gäller att teckna så kallade transformativa avtal. Dessa leder till en snabb övergång, men är samtidigt kostnadsdrivande.

Transformativa avtal kombinerar för närvarande utgifter för läsning och publicering. Finansieringen av de transformativa avtalen har dock förändrats i takt med att kostnader alltmer övergått till publicering i stället för läsning. Från och med cirka 2025 kommer samtliga kostnader att fördelas utifrån publicering, det vill säga inte utifrån läsrättigheter.

Detta innebär att vetenskaplig publicering de kommande åren blir en allt större utgiftspost för de forskningsintensiva universiteten, bland annat Umeå universitet. Universitetet bedömer att kostnaden för lärosätet kommer att vara ungefär 20 procent högre år 2025 än 2020.

Umeå universitet betonar vikten av att omställningen till ett öppet tillgängligt publiceringssystem genomförs utan att kostnaderna drastiskt ökar för lärosätena. Det är inte minst viktigt för att förhindra att de forskningsintensiva lärosätena binder upp en allt större del av sina basanslag för att publicera i vetenskapliga tidskrifter.

2.6 Inrättande av ett nationellt VULF-avtal samt motsvarande för vissa andra legitimationsutbildningar

Det behövs särskilda medel för forskningsunderbyggnad av utbildningar, bland annat inom vård och omsorg. Umeå universitet stödjer därför förslaget i *Utredningen om specialistsjuksköterskeutbildning och vissa andra hälso- och sjukvårdsutbildningar* (SOU 2018:77) om ett nationellt så kallat VULF-avtal med särskilt avsatta statliga medel (motsvarande ALF-medlen för utbildning av läkare) för sjukvårdshuvudmännens kostnader för forskning och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) knutet till hälso- och sjukvårdsutbildningarna.

Det är viktigt för att stärka kvaliteten i den verksamhetsförlagda utbildningen och för att stimulera den vårdvetenskapliga forskningen. Likaså innebär det stärkt integration av forskning i hälso- och sjukvården – inte bara för gruppen läkare/läkarstuderande som omfattas av ALF, utan även för vårdens övriga viktiga yrken – samt högre kvalitet i vården, fler lösningar som kommersialiseras och stärkt internationell konkurrenskraft.

Umeå universitet menar dessutom att ett VULF-avtal inte bör vara begränsat till utbildningar inom hälso- och sjukvårdsområdet utan att motsvarigheten till ett sådant avtal bör omfatta även vissa andra legitimationsgrundande utbildningar. De fördelar som ett VULF-avtal skulle medföra för hälso- och sjukvårdsutbildningar, är enkla att överföra även till utbildningar som exempelvis psykolog, socionom samt hälso- och sjukvårdskurator och den forskning som dessa utbildningar baseras på.

Umeå universitet föreslår att regeringen går vidare med föreslagen om införande VULF-avtal som lämnades i ovan nämnda utredning, samt att regeringen utreder införande av motsvarande avtal för andra legitimationsutbildningar.

2.7 Höjd ersättning för GU-ALF

Lärosätena och regionerna samverkar för att utbilda nya läkare. Regionerna får ersättning för utbildningsuppdraget via ALF, ett avtal mellan staten och de sju universitetssjukhusregionerna. Målsättningen är att detta ska vara kostnadsneutralt för regionerna.

Regionerna upplåter avdelningar, mottagningar, lokaler för undervisning samt inte minst personal för undervisning, handledning och examinationer. Läkarstudenterna ska i den praktiska vårdsituationen utvecklas från att observera hur saker utförs till att inför examen kunna arbeta i det närmaste självständigt som läkare. Denna förmåga byggs systematiskt genom att studenten deltar i vården av patienter och kontinuerligt får återkoppling från sina kliniska handledare.

Systematisk återkoppling kräver både utbildning av handledarna och tid som annars kunde ha använts för vårdproduktion. Basbemanningen behöver därför vara högre på ett undervisningssjukhus och lokalerna behöver vara större för att rymma även studenterna i

patientmötet. Sammantaget finns en väsentlig kostnad förknippad med regionernas del i undervisningen av läkarstudenter.

De sju ALF-regionerna har i en separat skrivelse till utbildningsdepartementet redogjort för kostnaderna som borde täckas med GU-ALF. De föreslår en väsentlig uppräkning av GU-ALF och därutöver ersättning för en tolfte termin.

Umeå universitet anser att regionernas föreslagna ökning av GU-ALF-beloppet per student och år bör tillstyrkas.

2.8 Digitalisering av det svenska trycket

Digitalisering av de stora universitetsbibliotekens svenska samlingar är av hög vikt för att forskning inom en bred rad ämnen ska kunna bedrivas över hela landet och med moderna datadrivna analysmetoder. De data som genereras av digitaliseringen möjliggör byggande av såväl offentliga som kommersiella tjänster som bidrar till välfärdsutveckling och tillväxt. Sverige behöver kunna vara en aktiv part i en pågående internationell utveckling där ett flertal länder kommit mycket långt. Det handlar också om att ge ökad tillgång till kulturarvet för hela landets befolkning och ytterst är det en demokratifråga.

När de stora universitetsbiblioteken (vid universiteten i Göteborg, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala) och Kungliga biblioteket tog det gemensamma initiativet att samordna Digitaliseringen av hela det Svenska Trycket (DST) i inledningen av 2020 tydliggjordes inte bara det pågående digitaliseringsarbetets betydelse utan också behovet av ny finansiering. Källorna, kompetensen och processerna finns på plats vid Umeå universitetsbibliotek liksom vid de övriga biblioteken som samlats sig till DST.

Ökade ekonomiska resurser behöver dock tillföras för att erhålla en rimlig genomförandetakt. Mottagaren av de riktade ekonomiska medlen föreslås blir Kungliga biblioteket som ansvarar för vidarefördelning utifrån DST-samarbetets styrgrupp.

3. Strategiska utmaningar och specifika äskanden för Umeå universitet

Högsta kvalitet i forskning och utbildning utgör grunden för Umeå universitets vision som fastställdes av universitetsstyrelsen i april 2019. Visionen beskrivs under tre huvudrubriker: 1) Framtidsansvar, 2) Kunskapsutveckling i samspel, samt 3) Konkurrenskraft och stolthet.

Avsnitten beskriver det ansvar som Umeå universitet tar för samhälleliga utmaningar, hur lärosätet avser fortsätta utveckla forskning och utbildning, inte minst genom att knyta dessa kärnuppdrag närmare varandra, och slutligen hur universitetet vill positionera sig i världen och stärka sin förmåga att attrahera studenter, medarbetare, samarbetspartner och finansiärer.

I syfte att stärka utbildning och forskning och för att nyttja universitetets resurser har universitetsstyrelsen beslutat om en särskild satsning för åren 2021–2025. Satsningen omfattar totalt 315 miljoner kronor, den finansieras genom universitetets myndighetskapital och avser aktiviteter inom nedanstående områden:

- Stärkt pedagogisk utveckling, stöd och tillgänglighet
- Satsning på arktisk forskarskola med inriktning mot hållbar utveckling

- Förstärkning av utbildning
- Stärkt kompetensförsörjning
- Satsning på digitalisering
- Satsning på infrastruktur
- Stärka synlighet och varumärke
- Andra insatser

Universitetsstyrelsens satsning är en viktig åtgärd för universitetets arbete att nå sin vision. Därutöver, i synnerhet för att nå visionen om framtidsansvar, framför universitet nedan ett antal områden där det behövs förstärkta anslag genom statsbudgeten.

3.1 Grön samhällsomvandling i norra Sverige

Umeå universitet äskar 100 miljoner kronor årligen för att möta den kraftigt ökade efterfrågan på forskning, utbildning och samverkan av relevans för den gröna samhällsomvandlingen i norra Sverige.

Västerbottens län och Norrbottens län upplever för närvarande en industriell boom och en omfattande samhällsomvandling. Det finns planer på mycket stora investeringar på upp till 1 000 miljarder kronor. Dessa unika möjligheter och utmaningar kräver stora satsningar på utbildning och forskning för att understödja den gröna samhällsomvandlingen och det nödvändiga teknikspråget i norra Sverige.

Vid sidan av den omtalade batterifabriken som Northvolt AB etablerar i Skellefteå har även den planerade fossilfria ståltillverkningen i Boden och Gällivare bidragit till att norra Sverige nu förknippas med gröna industrier och omställningen till ett hållbart samhälle. Några av dessa stora industrisatsningar ligger inom området vätgas vilket ses som en av de mest lovande teknikerna att lagra säsongsöverskott från vind- och solenergi. Umeå universitet har ledande forskning inom området. Ett ökat behov av underleverantörer samt handels- och tjänsteföretag följer i kölvattnet av dessa industrietableringar. Även i Umeå och Örnsköldsvik byggs nya industrier. Investeringarna är otroligt viktiga för att Sverige ska klara klimatmålen men också för att utveckla en region som snarare har förknippats med stagnation och avfolkning. Utvecklingen är tveklöst en angelägenhet för hela Sverige.

För att satsningarna ska lyckas krävs också en strukturomvandling av hela övre Norrland – det handlar om stora investeringar i bostäder, service och infrastruktur, men också om att förse industri och samhälle med ny kunskap och välutbildad arbetskraft inom alla områden – alltifrån läkare och lärare, till ingenjörer och ekonomer. Statens samordnare för samhällsomställning vid större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten, Peter Larsson, räknar med att en sådan anpassning endast kan ske om cirka 100 000 människor väljer att bosätta sig i regionen inom det kommande decenniet, vilket motsvarar en ökning av folkmängden med 20 procent (en befolkningsmängd som ökar av denna omfattning gör det inte minst viktigt att regeringen tar hänsyn till de äskanden som Umeå universitet framför under punkterna 3.2-3.5).

Situationen är unik. Utmaningarna och möjligheterna är av en sällan skådad storleksordning. Umeå universitet och de övriga universiteten i norr fungerar här som motorer för hela norra landsändan: studenter som väljer att utbilda sig i norr stannar i högre grad kvar efter examen;

forskning som bedrivs på plats, ofta i nära samverkan med näringslivet, har lättare att komma till nytta i dagens snabba teknikskifte och ett inflöde av människor bidrar till god service och ett levande samhälle och kulturliv – förutsättningar för att människor ska vilja bo och arbeta på plats. Denna insikt föranledde tidigare beslut om att etablera och bygga ut universiteten i norr, också för att bryta det koloniala perspektivet på norra Sverige som leverantör av förnödenheter till nyttan för andra svenska regioner. För att komplettera den för hela landet viktiga utvinningen av naturresurser och råvaror, sågs universitet och högskolor i norr som förutsättningar för att kunna bedriva kunskapsintensiva industrier och förse människor på plats med service, kultur, vård och omsorg. Etableringarna i Umeå och Luleå har varit mycket framgångsrika, med ekonomisk och regional tillväxt och utveckling som följd, och framgångsrik forskning som på senaste tiden också lett till Nobelpris vid Umeå universitet.

Andra exempel på hur Umeå universitet redan idag tar vara på sina möjligheter inom detta område är det gångna årets satsning på en arktisk forskarskola med inriktning mot hållbar utveckling och den samlade forskningen inom både Arktiskt centrum vid Umeå universitet (ARCUM) och Centrum för regionalvetenskap (CERUM). Umeå universitet har såsom också anges i inledningen till avsnitt 3 genom lärosätets myndighetskapital beslutat om stora satsningar för att förstärka såväl forskning som utbildning under åren 2021-2025. Den pågående samhällsomvandlingen kräver satsningar som är betydligt större och mer långsiktiga än så.

Umeå universitet ser att samhällsomvandlingen innebär ett starkt ökat behov av både utbildning och forskning över lång tid. Universitetet har inte förmåga att uppfylla dessa behov inom dagens befintliga resurser. Lärosätet vill understryka att de satsningar som för närvarande genomförs av såväl universitetet som av riksdag och regering endast delvis och kortsiktigt kan möta de förväntningar och behov som återfinns i Sveriges norra region.

Umeå universitet äskar därför en utökning av anslaget till lärosätet med 100 miljoner kronor årligen för att kunna möta det ökade behovet av forskning, utbildning och samverkan med relevans för den gröna samhällsomvandlingen i norra Sverige. Detta är en stor satsning men universitetet anser att den i relation till en investeringsvolym på 1 000 miljarder kronor och 20 procents befolkningstillväxt på en tredje del av Sveriges geografiska yta är väl motiverad.

- 20 miljoner kronor äskas för nya utbildningsprogram inom teknik, samhällsbyggnad och samhällsplanering för att kunna förse industri, offentlig sektor och relevant näringsliv med kompetent arbetskraft.

- 10 miljoner kronor äskas för att bygga ut befintliga utbildningar och för att tillgodose den ökade efterfrågan på utbildning förorsakade av den förväntade befolkningsökningen inom regionen.

- 5 miljoner kronor äskas för att anpassa och erbjuda ett utbildningsutbud som är tillgängligt i hela regionen för ett livslångt lärande.

- 30 miljoner kronor äskas för att stärka forskning inom teknik- och naturvetenskap med relevans för industriproduktionen i norr.

- 30 miljoner kronor äskas för att stärka forskning inom regionalvetenskaperna för att kunna dels understödja den gröna samhällsomvandlingen i norr, dels analysera den gröna samhällsomvandlingens effekter på befolkning, samhällen och miljö.

- 5 miljoner kronor äskas för att stärka universitetets samverkansorganisation för att säkerställa att forskning och utbildningsinsatser kommer regionen och dess aktörer tillgodo.

3.2 Fortsatt utbyggnad av läkarutbildning och full finansiering vid implementering av ny läkarutbildning

Utbyggnad av läkarutbildningen vid Umeå universitet

Umeå universitet äskar en utökning av anslaget för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och ALF-medel motsvarande 24 nybörjarplatser vid läkarutbildningen.

Behovet av läkare i Norrland/Norra sjukvårdsregionen är fortsatt mycket stort och torde bli ännu större med tanke på den befolkningstillväxt som förutspås ovan, se avsnitt 3.1. I Norrland är bemanningssituationen redan nu mer utmanande än i resten av landet då antalet distriktsläkare fortsätter att minska och medelåldern är hög. Dessutom har det blivit allt svårare att bemanna upp med hyrläkare. Umeå universitet medverkar till kunskapsbyggande och bidrar till att möta behovet av arbetskraft bland annat genom att lärosätets läkarutbildning är regionaliserad med fyra studieorter. Det innebär att de kliniska delarna av programmet genomförs vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå samt vid de tre länssjukhusen i Sunderbyn (Luleå), Sundsvall och Östersund, vid vilka Umeå universitet även har stationerade lärare (universitetslektorer och professorer).

Den regionaliserade läkarutbildningen med fyra studieorter har varit en stor framgång för studenterna, universitetet, sjukvården och för samhället. Kvaliteten är hög och studenterna vid de mindre studieorterna har lika goda examinationsresultat som studenterna i Umeå. Den akademiska miljön vid orterna utanför Umeå har förstärkts till gagn för såväl studenter som personal, och två universitetssjukvårdsenheter utanför Västerbotten i Norra sjukvårdsregionen har också kunnat utses (kirurgi respektive primärvård i Region Jämtland-Härjedalen). Regionerna är vinnare genom att läkarförsörjningen normalt är bättre på studieorterna. Exempelvis visade en utvärdering av läkarutbildningen med studieort Sunderbyn (Luleå) att cirka 70 procent av studenterna sökt sig kvar i Region Norrbotten efter examen, antingen genom att gå direkt vidare till allmäntjänstgöring eller genom att vikariera som underläkare.

För att öka möjligheten att rekrytera läkare i Norrland, bör läkarutbildningen i Norra sjukvårdsregionen (Jämtland- Härjedalen, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten) utökas. Detta kan göras med högsta kvalitet tack vare den etablerade organisation och infrastruktur som Umeå universitet har utvecklat i Norra sjukvårdsregionen. Samtliga fyra regioner har åtagit sig att tillhandahålla verksamhetsintegrerat lärande för ett utökat antal utbildningsplatser inom läkarutbildningen i samband med att ett nytt tillsvidareavtal om utbildningen nyligen har tecknats mellan Umeå universitetet och regionerna, att gälla från och med år 2022 och framåt.

En utökning behövs också för en långsiktig ekonomisk, och därmed verksamhetsmässig, bärighet och stabilitet i den regionaliserade läkarutbildningen. Att driva utbildning med hög kvalitet på fyra orter långt från varandra, med exempelvis 58 mil mellan Östersund och Sunderbyn, genererar extra kostnader i form av resor, kommunikationsteknik, lärare och lokaler. När antalet studenter på varje ort är för få, blir kostnaderna i längden ohållbara.

Sedan år 2018 erhåller Umeå universitet ett särskilt anslag i statsbudgeten för att säkra läkarutbildningen på fyra studieorter utifrån de merkostnader som är förknippade med denna. För 2022 uppgår detta anslag till 6,5 mnkr. Umeå universitet tilldelades också år 2018 medel för en utbyggnad motsvarande 16 nybörjarplatser på helårsbasis. Universitetet hade dock äskat tio nybörjarplatser per studieort, dvs. totalt 40 nybörjarplatser. Umeå universitet ser mot bakgrund av ovanstående argumentation behov av fortsatt utbyggnad, med sammanlagt 24 nybörjarplatser från och med år 2023.

Universitetet äskar en utökning av anslaget för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och ALF-medel motsvarande 24 nybörjarplatser. Äskandet innebär att det tillsammans med den utbyggnad som inleddes år 2018 tillkommer totalt 40 nybörjarplatser till Umeå universitet jämfört med år 2017.

Full finansiering av den 12:e terminen inom den nya läkarutbildningen samt ökat ersättningsbelopp per student

Umeå universitetet äskar full finansiering för den reformerade läkarutbildningen samt att ersättningsbeloppet per helårsstudent och helårsprestation inom läkarutbildning höjs.

Umeå universitet startade hösten 2021 det reformerade tolv terminer långa läkarprogrammet som ger behörighet att söka legitimation direkt efter examen. Det finns i nuläget inga beslut om att ansvariga lärosäten erhåller finansiering för den förlängda utbildningen. Umeå universitet vill understryka att full finansiering av den kommande 12:e terminen måste tilldelas universiteten i form av höjt anslag (takbelopp) och ALF-tilldelning samt att ersättningsbeloppet per helårsstudent och helårsprestation inom läkarutbildning höjs Umeå universitetet äskar full täckning för den kommande 12:e terminen.

Med en säkrad finansiering kan universitetet planera för att läkarstudenter antagna till den befintliga utbildningsplanen ska kunna erbjudas att byta utbildningsplan och således kunna erhålla den nya läkarexamen som omfattar 360 högskolepoäng. Detta kräver dock att Umeå universitet tilldelas medel för att genomföra den 12:e terminen innan de studenter som påbörjade läkarutbildning höstterminen 2021 når den tolfte terminen. Det skulle på nationell nivå medföra ett minskat tryck på AT-tjänstgöring för regionerna och en mjukare övergång till det nya ST-utbildningssystemet.

Den nya utbildningen ställer ökade krav på systematiska läraktiviteter och en förändrad examinationsorganisation då läkarens utveckling till självständighet i läkarprofessionen förflyttas från allmäntjänstgöringen, där de varit anställda på en utbildningstjänst inom regionerna, till att ske inom ramen för universitetsutbildningen. Den praktiska handledningen i patientmötet och i mötet med andra professioner kräver tid. Nya undervisnings- och examinationsmodeller behöver utvecklas, implementeras och vidmakthållas. Det är därför angeläget att öka ersättningsbeloppet per helårsstudent och helårsprestation inom läkarutbildningen.

3.3 Decentraliserad sjuksköterskeutbildning och geografiskt utvidgad barnmorskeutbildning

I budgetpropositionen för 2018 pekar regeringen på fortsatt brist på utbildad personal inom vissa yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården, till exempel sjuksköterskor och barnmorskor.

År 2020 inleddes en nationell utbyggnad av utbildningar för att möta de behov som finns inom bristyrken inom vård och skola. Satsningen är permanent och Umeå universitet tilldelas cirka 22 mnkr/år från och med år 2021 och därefter. Satsningen möjliggör utrymme för universitetet att öka antagningen till bland annat utbildning som leder till barnmorskeexamen. Vidare har mål för antalet utfärdade examina vid Umeå universitet inkluderande barnmorskeprogrammet, röntgensjuksköterskeprogrammet, sjuksköterskeprogrammet samt specialistsjuksköterskeprogrammet satts till 1 720 i regleringsbrevet för Umeå universitet för 2021–2024 av regeringen.

Umeå universitet tar ett ansvar för kompetensförsörjning genom att geografiskt sprida vissa utbildningar i norra Sverige. Det medför ökade kostnader per student. Framförallt avser detta var och hur verksamhetsförlagd utbildning (VFU) genomförs. För att kunna bedriva en god utbildning och ge fler chansen att utbilda sig är det nödvändigt att ökade resurser tillförs Umeå universitet. Universitetet yrkar därför att motsvarande kompensation som universitetet erhållit för den decentraliserade läkarutbildningen även ges för utbildning som leder till sjuksköterskeexamen och barnmorskeexamen, se nedan.

Umeå universitet vill samtidigt informera regeringen om att lärosätet avser att i februari 2022 lämna in en intresseanmälan för deltagande i satsningen på decentraliserad vårdutbildning som ingår som en satsning i statsbudgeten för 2022.

Sjuksköterskeutbildning

Umeå universitet äskar 4,5 mnkr per år för att kompensera för den decentraliserade sjuksköterskeutbildningens merkostnader.

Det råder stor efterfrågan på sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor i Norrland. Analyser av framtida rekryteringsbehov visar att det kommer att vara svårt att rekrytera sjuksköterskor till Norra sjukvårdsregionen. Samtidigt väntar stora pensionsavgångar och befolkningen blir allt äldre.

Sjuksköterskeprogrammet vid Umeå universitet bedrivs från tre studieorter i Norra sjukvårdsregionen (Umeå, Skellefteå och Örnsköldsvik, varav de två senare i distansform) med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i Västerbotten och delar av Västernorrland. Lärare (universitetslektorer, professorer och adjunkter) finns stationerade på de tre studieorterna. Utbildningen med studieort Skellefteå har dessutom sedan höstterminen 2020 ett särskilt spår där VFU genomförs i Lycksele med omnejd. Denna utbildning hade till vårterminen 2021 cirka 20 förstahandssökanden per studieplats, varav det stora flertalet kom från Norrlands inland.

Distansutbildning har visat sig vara framgångsrik med avseende på breddad rekrytering av studenter. Att kunna genomföra huvuddelen av sina studier på hemorten medför att något äldre

studenter, inte sällan med arbetslivserfarenhet inom vården som undersköterska eller sjukvårdsbiträde, har möjlighet att genomföra en sjuksköterskeutbildning. Det faktum att praktiken är förlagd på olika orter har också bidragit till lokal rekrytering av nyexaminerade. Således finns starka skäl för att sjuksköterskeutbildning ska fortsätta bedrivas på de berörda orterna. Samtidigt innebär det en ökad kostnad för Umeå universitet.

Att bedriva utbildning av hög kvalitet på flera studieorter genererar ökade kostnader i form av resor, lokaler, teknik och utrustning. För distansutbildning krävs generellt ekonomiska satsningar på högfungerande tekniska lösningar som är kompatibla med den teknik som finns på distansorterna. För sjuksköterskeutbildningen tillkommer särskilda utmaningar gällande kliniska träningscenter (KTC) där studenterna undervisas och examineras i praktiska moment och simuleringsövningar. Momenten genomförs i lärosalar fullt utrustade som vårdsalar med avancerad simuleringsteknik med möjlighet till observation och filminspelning. Syftet är att integrera teoretisk kunskap med praktisk tillämpning för att öka studenternas handlingsberedskap och patientsäkerhet i mötet med patienter i verksamhetsförlagd utbildning och i sin kommande profession. Det är angeläget att KTC-undervisningen kan ges på ett så likartat vis som möjligt i hela regionen, med en jämn och hög kvalitet på samtliga orter. Kostnaderna för KTC-lokalerna beräknas dock öka med anledning av omförhandlade avtal med berörda regioner.

En stor del av sjuksköterskeprogrammet innehåller VFU som genomförs på sjukhus, hälsocentraler, vård- och omsorgsboenden och i hemsjukvård. Samtliga verksamheter som tar emot studenter ersätts enligt avtal och innebär att 15 procent av utbildningsanslagen betalas av Umeå universitet till mottagande verksamheter.

Stora avstånd i Norrland i samband med VFU innebär ofta ökade kostnader för den enskilda studenten med dubbelt boende och resor, kostnader som till viss del ersätts av universitetet. Studenterna från övriga studieorter ersätts också för resor till vissa examinationer och simuleringsövningar som innehåller interprofessionellt lärande i samverkan med läkarprogrammet och som enbart kan genomföras i Umeå. Då akademisk kompetens på erforderlig nivå ofta saknas ute i verksamheterna krävs hög närvaro av disputerade lärare från lärosätet för att säkerställa akademisk nivå och kvalitet i VFU. Kostnaderna har ökat för lärares tidsåtgång vid resor och ibland övernattning på de olika studieorterna för undervisning och examinationer. Detta beror bland annat på nationell och internationell brist på disputerade sjuksköterskor.

För att kunna bibehålla en sjuksköterskeutbildning av hög kvalitet på samtliga studieorter äskar Umeå universitet om extra stöd för universitetets decentraliserade sjuksköterskeutbildning för att kompensera för merkostnader för den regionaliserade utbildningen på tre orter.

Universitetet anhåller om resurser motsvarande 4,5 mnkr per år för detta ändamål.

Barnmorskeutbildning

Umeå universitet äskar 3 mnkr per år för att kompensera de merkostnader som en utbyggnad och geografiskt breddad barnmorskeutbildning medför.

Umeå universitet är det enda lärosäte i den Norra sjukvårdsregionen (norr om Uppsala och Falun) som erbjuder utbildning som leder till barnmorskeexamen. För att klara den framtida kompetensförsörjningen av barnmorskor pågår en utbyggnad av programmet vid Umeå universitet, som när den är fullt utbyggd innebär en utökning med 50 procent. Utbyggnaden har möjliggjorts tack vare att ett ökat antal studenter gör sin VFU inom Region Västernorrland och Region Jämtland Härjedalen. Detta medför dock ökade kostnader.

Från år 2021 utökades programmets antagning från 25 programnybörjare varje läsår, till en antagning med i genomsnitt 37,5 programnybörjare per läsår. Fullt utbyggt innebär det en ökning från cirka 36 helårsstudenter till cirka 48 helårsstudenter per år, vilket medför en kostnadsökning för VFU med drygt 550 tkr per år.

Redan idag överstiger kostnaderna för barnmorskeprogrammet intäkterna med cirka 2 miljoner kronor per år, bland annat kopplat till de höga kostnaderna för VFU. De höga kostnaderna för VFU:n har sin grund i de uppställda kraven för utfärdande av legitimation där studenterna under VFU ska ha medverkat vid ett 50-tal förlossningar samt ha genomfört minst 30 timmar handledd VFU inom preventivmedelsrådgivning. Det innebär att cirka 50 procent av utbildningen är verksamhetsförlagd.

Ytterligare en utmaning i den Norra sjukvårdsregionen är att befolkningsunderlaget och antalet förlossningar har minskat över tid. Det begränsade antalet förlossningar till följd av befolkningsunderlaget medför ytterligare samordningsarbete för att säkerställa den kliniska färdigheten. Att VFU genomförs i hela den Norra sjukvårdsregionen innebär också ett stort samordningsarbete och ökade kostnader för långa resor och nödvändigt dubbelt boende (då dagpendling sällan är möjligt till följd av de stora avstånden). Även samarbete med läkarprogrammet krävs för att inte barnmorskestudenterna och läkarstudenterna i Norra sjukvårdsregionen ska konkurrera om samma VFU-platser.

För att kunna genomföra planerad utbyggnad av barnmorskeutbildningen äskar Umeå universitet om extra stöd för universitetets geografiskt utbredda barnmorskeutbildning (hela den Norra sjukvårdsregionen = halva Sveriges yta) för att kompensera för merkostnader för ökat antal studenter inom denna.

Universitetet anhåller om resurser motsvarande 3 mnkr per år för detta ändamål.

3.4 Särskild kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen

Umeå universitet äskar tio utbildningsbidrag motsvarande 3 mnkr per år för att kunna utöka kompletterande pedagogisk utbildning för personer med forskarexamen.

Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) är en utbildning på 90 högskolepoäng som vänder sig till de som redan har ämnesstudier avklarade, men som behöver komplettera med kurser inom utbildningsvetenskaplig kärna och verksamhetsförlagd utbildning för att kunna få en ämneslärarexamen. KPU är en stor och växande del av ämneslärarutbildningen i Sverige och som sådan alltmer central för skolans kompetensförsörjning.

Genom ett särskilt uppdrag från regeringen ger Umeå universitet, som ett av tre lärosäten, en variant av KPU med förhöjd studietakt riktad mot personer med forskarexamen, till vilken det är kopplat ett särskilt utbildningsbidrag. Av de studenter som antagits sedan 2017 till KPU för personer med forskarexamen har drygt 60 procent tagit en ämneslärarexamen. Bedömningen är att antalet examinerade skulle kunna öka ytterligare om universitetet tilldelades fler utbildningsbidrag och om det fanns större flexibilitet i hanteringen av utbildningsbidragen genom att över- och underskott tillåts flyttas mellan budgetåren. På så vis skulle överantagning kunna genomföras och tilldelade bidrag nyttjas fullt ut.

Givet det höga söktrycket till KPU för personer med forskarexamen i kombination med det stora behovet av lärare samt ambitionen att stärka forskningsanknytningen i skolan äskar Umeå universitet ytterligare tio utbildningsbidrag motsvarande totalt 3 mnkr per år. Umeå universitet föreslår också att regeringen möjliggör att tilldelade utbildningsbidrag tillåts att nyttjas mer flexibelt mellan budgetåren.

3.5 Nationellt uppdrag inom samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning

Umeå universitet anhåller om ett nationellt uppdrag inom samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning samt 10 mnkr per år för ändamålet.

Det behövs mer kunskap och utbildning inom området samisk hälsovetenskap i Sverige. Kunskapen om samisk hälsa i Sverige är kraftigt begränsad, dessutom kräver uppfyllandet av samernas rättigheter på hälsoområdet att deras urfolksstatus får genomslag i svensk hälsovårdspraktik.

Umeå universitet framförde i en skrivelse till Socialdepartementet den 19 februari 2021 förslag på att Umeå universitet ges ett nationellt uppdrag för kunskapsutvecklingen inom samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning.

Umeå universitet, tillsammans med Norrlands universitetssjukhus, är idag den bredaste och mest specialiserade utbildningsanordnaren av hälso- och sjukvårdspersonal, tillika den största aktören inom hälsoforskning i norra Sverige - vilket i praktiken motsvarar de svenska delarna av Sápmi.

Vid Umeå universitet bedrivs redan internationellt och nationellt välrenommerad samisk grund- och spetsforskning inom universitetets samtliga vetenskapsområden.

Sveriges samiska parlament (Sametinget) har i sitt Hälsopolitiska handlingsprogram betonat behovet av ett kunskapscentrum för samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning. Sametinget ser positivt på att uppdraget ges till Umeå universitet.

Umeå universitet föreslår att universitetet ges ett nationellt uppdrag inom samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning samt 10 mnkr per år för ändamålet.

4. Forskningssamarbeten

Umeå universitet bedömer att lärosätet i dagsläget inte har några internationella forskningssamarbeten som kräver riksdagens godkännande.

5. Ekonomisk utveckling

I nedanstående tabell framgår universitetets ekonomiska resultat respektive kostnader de senaste fem åren, i miljoner kronor.

	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	**År 2021**
Ekonomiskt resultat	+102	+166	+35	+105	**+101**
Kostnader	4 186	4 271	4 470	4 541	**4 721**

Det ekonomiska resultatet år 2021 uppgår till ett överskott med 101 miljoner kronor, vilket motsvarar 2,1 procent av de totala kostnaderna 2021. Myndighetskapitalet per 2021-12-31 uppgår till 1 023 miljoner kronor och motsvarar 21,7 procent i relation till 2021 års kostnader. Umeå universitets intäkter har under perioden 2017–2021 ökat med 12,5 procent, och kostnaderna har under samma period ökat med 12,8 procent. År 2021 har kostnaderna ökat med 4,0 procent jämfört med föregående år.

Universitetsstyrelsens mål är att universitetet i så hög grad som möjligt årligen ska nyttja tillgängliga resurser till att bedriva utbildning och forskning av hög kvalitet. Från och med utfallet av 2019 års ekonomiska resultat har rektor beslutat att indrag av del av årligt positivt resultat ska ske i de fall myndighetskapitalet på fakulteter, Lärarhögskolan, Universitetsförvaltningen och Universitetsbiblioteket överstiger vissa nivåer per verksamhetsgren. Modellen pausades år 2020 på grund av pandemin.

Med universitetets mål och det växande myndighetskapitalet som bakgrund har universitetet vidtagit flertalet åtgärder. Bland annat beslutade rektor under 2020 att genomföra en forskningssatsning tillsammans med fakulteterna för åren 2020–2024 om totalt 135 miljoner kronor. I april 2021 beslutade universitetsstyrelsen om insatser i syfte för att stärka forskning och utbildning, en satsning som totalt omfattar 315 miljoner kronor för åren 2021–2025.

Umeå universitet har år 2021 ökat antalet anställda, bland annat inom gruppen universitetslektorer, vilket är i enlighet med universitetets strategi. Pandemin covid-19 har under 2020 och fortsatt år 2021 medfört markant minskade kostnader för exempelvis tjänsteresor och pandemin har även medfört viss tidsfördröjning när det gäller bland annat investeringar.

Sammanfattningsvis har Umeå universitet en stabil ekonomi och har som ambition att nyttja tilldelade resurser i hög grad. Vi ser inga risker för betydande intäktsminskningar eller oplanerade underskott i verksamheten de närmaste tre åren. Om universitetet mot förmodan skulle drabbas av betydande intäktsminskningar eller oplanerade underskott, kommer åtgärder att vidtas. Det bedöms finnas tillräcklig ekonomisk stabilitet för att kunna hantera sådana situationer.

6. Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit

År 2021 uppgick de totala investeringarna i anläggningstillgångar till 222 mnkr. Investeringarna förväntas öka kommande år. 2022 beräknas investeringarna uppgå till 266 mnkr, därefter 269 mnkr år 2023, 285 mnkr år 2024 och 267 mnkr år 2025.

En betydande del av de ökade investeringarna sker inom Ladokkonsortiet, där investeringsnivån är ca 95–105 mnkr varje år 2022 – 2025. År 2021 påbörjades ett projekt på två och ett halvt år om utveckling av ett gemensamt stöd för utbildningsplanering. Majoriteten av lärosätena i Sverige använder i dagsläget en utbildningsdatabas för utbildningsplanering. Ladokkonsortiet ska utveckla ett gemensamt stöd för utbildningsplanering i Ladok som ska ersätta de lokala utbildningsdatabaserna och på så sätt skapa ett mer kostnadseffektivt och över tid hållbart systemstöd för utbildningsplanering. Dessutom kommer Ladokkonsortiet att driva två projekt under perioden, hantering av digitala examensbevis respektive hantering av studieavgifter. All utveckling inom Ladokkonsortiet bedöms som vidareutveckling och därför tas 25 procent av de lönebaserade kostnaderna som direkt kostnad och resterande 75 procent skrivs av på fem år i likhet med alla omkostnader som också skrivs av på fem år.

Universitetets låneram uppgår år 2022 till 638 mnkr. Under år 2023 till 2025 kommer det att krävas ökade verksamhetsinvesteringar, utöver de behov som nämnts ovan, för inventarier med mera med anledning av en ny byggnad för bland annat tentamina.

Denna investeringsnivå innebär att Umeå universitets låneram behöver ökas med 13 mnkr år 2023, det vill säga till 651 mnkr. För åren 2024 och 2025 behöver låneramen sannolikt ökas med ytterligare 41 mnkr till 692 mnkr.

Universitetets planerade investeringar respektive planerade investeringar för objekt över 20 mnkr framgår av tabell 4 och 4a.

7. Lokalförsörjning

I tabell 5 redovisas planerad lokalförsörjning för perioden år 2022 till 2025, vilket innefattar såväl beslutade som planerade lokalförhyrningar och ombyggnadsprojekt. Flera projekt är inte kostnadsberäknade i detalj eller beslutade, prognosen innehåller därför vissa osäkerheter.

Universitetet planerar att under perioden investera i stegvisa större förändringar för att möta nya behov. Investeringar i Universitetsbiblioteket planeras också. Under perioden planeras för att flytta universitetets tentamenssalar till huvudcampus. Planering pågår för modulära laboratorier och Biosafety level 3 laboratory (BSL3) på Norrlands universitetssjukhus i Umeå. Sammanfattningsvis konstateras att även de kommande åren kommer investeringsnivån sannolikt att vara hög.

Universitetet planerar inte att ansöka om regeringens tillstånd om att få teckna hyresavtal med hyrestid längre än 10 år under perioden.

För att kunna hålla låga kostnader är låg riskexponering för en fastighetsägare av stor vikt, framförallt vid nyproduktion och stora ombyggnationer som kräver stora investeringar av fastighetsägaren har ett längre hyresavtal betydelse för årshyran. Möjligheten att agera utifrån en lokal marknad och dess svängningar kan vara avgörande för hur utfallen på långsiktiga kostnader blir.

8. Avgiftsbelagd verksamhet

Under perioden förväntas en viss ökning av både intäkter och kostnader för avgiftsbelagd verksamhet. För år 2022 – 2023 planeras fortsatta underskott för att förbruka uppbyggt myndighetskapital inom den avgiftsbelagda verksamheten, se tabell 6.

9. Tillgängliggörande av föreskrifter

Regelverket vid Umeå universitet består av universitetsgemensamma styrdokument som klassificeras som regel, instruktion, handläggningsordning, plan eller policy. Vissa universitetsgemensamma styrdokument innehåller föreskrifter enligt bemyndigande genom lag eller förordning. Samtliga giltiga universitetsgemensamma styrdokument hålls tillgängliga genom Umeå universitets *Regelverkswebb*. [2]

Kurs- och utbildningsplaner registreras i särskild ordning och hålls tillgängliga genom Umeå universitets *utbildningswebb*. [3]

[2] http://www.umu.se/regelverk
[3] https://www.umu.se/student/mina-studier/hitta-kurs-och-utbildningsplan/

10. Tabellbilaga

Tabell 1 Total budget
Tabell 2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå
Tabell 3 Forskning och utbildning på forskarnivå
Tabell 4 Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit
Tabell 4A Särskild information om verksamhetsinvesteringar
Tabell 5 Lokalförsörjning
Tabell 6 Avgifter

Tabell 1 Total budget[2]

	År 2021	**År 2022**	**År 2023**	**År 2024**	**År 2025**
Total budget	**ÅR -1**	**År 0**	**År 1**	**År 2**	**År 3**
(tkr)	**Utfall**	**Prognos**	**Ber.**	**Ber.**	**Ber.**
Verksamhetens intäkter					
Anslag[1]	3 134 690	3 182 556	3 162 450	3 161 400	3 161 400
Avgifter	654 298	659 422	664 591	669 805	675 066
Bidrag	1 033 119	1 043 387	1 053 765	1 064 252	1 074 851
Finansiella intäkter	423	423	465	511	562
Summa intäkter	**4 822 529**	**4 885 787**	**4 881 270**	**4 895 968**	**4 911 879**
Verksamhetens kostnader					
Personal	3 094 067	3 202 043	3 202 043	3 202 043	3 202 043
Lokaler	447 485	463 485	473 485	498 485	501 485
Drift/Övrigt	971 979	1 010 859	1 020 967	1 031 177	1 041 489
Avskrivningar	207 215	210 129	212 357	214 608	216 882
Finansiella kostnader	572	572	629	692	761
Summa kostnader	**4 721 319**	**4 887 087**	**4 909 480**	**4 947 004**	**4 962 660**
Verksamhetsutfall	*101 210*	*-1 300*	*-28 210*	*-51 036*	*-50 781*
Transfereringar	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring/ årets resultat	*101 210*	*-1 300*	*-28 210*	*-51 036*	*-50 781*
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)[2]	1 023 404	1 022 104	993 894	942 858	892 077
Utgående oförbrukade bidrag	1 149 322	1 143 322	1 137 322	1 131 322	1 125 322

[1] Intäkterna av anslag ska motsvara summan av anslag i tabell 2 och 3.

[2] Större förändringar mellan åren vad gäller budgeterade intäkter för avgifter respektive bidrag ska alltid kommenteras.

Tabell 2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

	År 2021	**År 2022**	**År 2023**	**År 2024**	**År 2025**
	ÅR -1	**År 0**	**År 1**	**År 2**	**År 3**
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (tkr)	**Utfall**	**Prognos**	**Ber.**	**Ber.**	**Ber.**
Verksamhetens intäkter					
Takbelopp[1]	1 579 227	1 590 921	1 570 815	1 569 765	1 569 765
Beräknad avräkning[2] (A)	1 579 227	1 590 921	1 570 815	1 569 765	1 569 765
Särskilda åtaganden (B)	161 185	162 894	162 894	162 894	162 894
Anslag (A+B)	1 740 412	1 753 815	1 733 709	1 732 659	1 732 659
Avgifter	330 712	334 217	337 760	341 340	344 958
Bidrag	64 378	64 378	64 378	64 378	64 378
Finansiella intäkter	106	106	116	128	141
Summa intäkter[3]	**2 135 607**	**2 152 515**	**2 135 963**	**2 138 505**	**2 142 136**
Verksamhetens kostnader					
Personal	1 342 098	1 390 282	1 390 282	1 390 282	1 390 282
Lokaler	256 203	264 203	269 203	282 203	284 203
Drift/Övrigt	402 475	418 574	422 760	426 988	431 258
Avskrivningar	74 358	75 146	75 942	76 747	77 561
Finansiella kostnader	166	166	182	200	221
Summa kostnader	**2 075 300**	**2 148 371**	**2 158 370**	**2 176 420**	**2 183 524**
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	**60 308**	**4 145**	**-22 407**	**-37 916**	**-41 388**

[1] Takbelopp enligt budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1) i 2022 års prisnivå.

[2] Beräknad avräkning av anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå bland annat med hänsyn till ev. utnyttjande av tidigare uppkommet anslagssparande eller överproduktion, samt ev. decemberprestationer.

[3] Summering av anslag, avgifter, bidrag och finansiella intäkter.

Tabell 3 Forskning och utbildning på forskarnivå

	År 2021	**År 2022**	**År 2023**	**År 2024**	**År 2025**
	ÅR -1	**År 0**	**År 1**	**År 2**	**År 3**
Forskning och utbildning på forskarnivå (tkr)	**Utfall**	**Prognos**	**Ber.**	**Ber.**	**Ber.**
Verksamhetens intäkter					
Anslag[1]	1 394 278	1 428 741	1 428 741	1 428 741	1 428 741
Avgifter	323 587	325 205	326 831	328 465	330 107
Bidrag	968 741	979 009	989 387	999 874	1 010 473
Finansiella intäkter	317	317	348	383	422
Summa intäkter	**2 686 922**	**2 733 272**	**2 745 307**	**2 757 464**	**2 769 743**
Verksamhetens kostnader					
Personal	1 751 969	1 811 761	1 811 761	1 811 761	1 811 761
Lokaler	191 282	199 282	204 282	216 282	217 282
Drift/Övrigt	569 504	592 284	598 207	604 189	610 231
Avskrivningar	132 858	134 983	136 414	137 860	139 322
Finansiella kostnader	406	406	447	491	541
Summa kostnader	**2 646 019**	**2 738 716**	**2 751 111**	**2 770 584**	**2 779 136**
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	**40 903**	**-5 444**	**-5 804**	**-13 120**	**-9 393**

[1] Med anslag avses de medel som har anvisats myndigheten i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1) i 2022 års prisnivå.

Tabell 4 Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit

	År 2021	**År 2022**	**År 2023**	**År 2024**	**År 2025**
Investeringar i anläggningstillgångar[1] (tkr)	**ÅR -1**	**År 0**	**År 1**	**År 2**	**År 3**
	Utfall	**Prognos**	**Ber.**	**Ber.**	**Ber.**
IB lån i Riksgäldskontoret	611 299	600 217	627 564	650 324	681 457
Beräknad nyupplåning[2]	171 573	236 535	239 535	258 285	240 785
varav investeringar i immateriella anläggnings-tillgångar	65 952	78 750	78 750	71 250	71 250
Beräknad amortering	182 655	209 188	216 775	227 152	230 560
UB lån i Riksgäldskontoret	600 217	627 564	650 324	681 457	691 681
Maximalt utnyttjande av låneramen under året	611 299	627 564	650 324	681 457	691 681
Föreslagen låneram	**633 000**	**638 000**	**638 000**	**638 000**	**638 000**
Beräknad ränteutgift	0	0	0	0	3 433
Ränteantaganden för nyupplåning (%)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,5 %
Summa räntor och amorteringar	**182 655**	**209 188**	**216 775**	**227 152**	**233 993**
Maximalt utnyttjande av räntekontokrediten under året	0	0	0	0	0
Föreslagen räntekontokredit	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

[1] Enligt definition i 5 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

[2] Umeå universitet behöver begära utökad låneram fr o m 2023, se avsnitt 6.

Tabell 4A Särskild information om verksamhetsinvesteringar

		År 2021	**År 2022**	**År 2023**	**År 2024**	**År 2025**
	Totalt	Ack.	ÅR 0	ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3-XX
(tkr)		Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Verksamhetsinvesteringar per objekt[1]						
Utveckling av Ladok-studieadministrativt system m.m.[2]	1 101 923	701 923	105 000	105 000	95 000	95 000
Medicinskt biologiskt center	49 156	49 156	0	0	0	0
Ny fastighet för tentamina m.m.	35 000	0			26 250	8 750
Summa utgifter för investeringar	**1 186 079**	**751 079**	**105 000**	**105 000**	**121 250**	**103 750**
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	910 598	575 598	78 750	78 750	97 500	80 000
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	275 481	175 481	26 250	26 250	23 750	23 750
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0	0
Summa finansiering	**1 186 079**	**751 079**	**105 000**	**105 000**	**121 250**	**103 750**
Varav investeringar i anläggningstillgångar						
Datasystem, rättigheter m.m.	875 598	575 598	78 750	78 750	71 250	71 250
Maskiner och inventarier	0	0	0	0	0	0
Fastigheter och mark	0	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	84 156	49 156	0	0	26 250	8 750
Summa investeringar i anläggningstillgångar	**959 754**	**624 754**	**78 750**	**78 750**	**97 500**	**80 000**

[1] Avser objekt som överstiger 20 miljoner kronor.

2 Investeringar i Ladok för 2021–2024 har justerats ned för att inte överstiga föreslagen låneram. Umeå universitet behöver troligen begära en utökad låneram för perioden. Se avsnitt 6.

Tabell 5 Lokalförsörjning

	År 2021	**År 2022**	**År 2023**	**År 2024**	**År 2025**
	ÅR -1	**År 0**	**År 1**	**År 2**	**År 3**
Redovisning av lokaler (mnkr)	**Utfall**	**Prognos**	**Ber.**	**Ber.**	**Ber.**
Area, kvm LOA (exkl. student- och gästforskarbostäder)					
- föregående års utgång	233 273	233 594	239 015	239 408	242 645
- ökning under året	321	5 421	393	3 237	0
- minskning under året		0	0	0	407
- **vid årets utgång (A)**	233 594	239 015	239 408	242 645	242 238
Förbättringsutgift på annans fastighet[1]	158	191	193	180	153
- nyinvesteringar	24	64	32	17	2
- avskrivningar	34	31	30	31	29
Lokalhyra (exkl. student- och gästforskarbostäder) (B) [2]	**356**	**367**	**378**	**402**	**406**
Genomsnittlig hyra (kr/m² LOA) [3]	1 526	1 536	1 579	1 657	1 676
Sammanställning av lokalkostnader (exkl. student- och gästforskarbostäder)[4] **(C)**	467	483	493	518	521
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/kvm LOA) [5]	**1 999**	**2 020**	**2 060**	**2 134**	**2 149**
Lärosätets totala kostnader (D)	**4 721**	**4 887**	**4 909**	**4 947**	**4 963**
Totala externa hyresintäkter	66	68	68	68	68
Justerade totala kostnader (D2)	**4 655**	**4 819**	**4 841**	**4 879**	**4 895**
Lokalkostnadens andel av verksamhetens totala kostnader[6]	**9,9 %**	**9,9 %**	**10,0 %**	**10,5 %**	**10,5 %**
Lokalkostnadens andel av justerade totala kostnader[7]	**10,0 %**	**10,0 %**	**10,2 %**	**10,6 %**	**10,6 %**

1 En redovisning ska lämnas av det totala utgående beloppet enligt balansräkningens balanspost. Vidare efterfrågas två specifika särredovisningar, nyinvesteringar och avskrivningar.

2 Inklusive avtalade ersättningar vid avflyttning före viss tidpunkt, i fall då sådan beräknas ske, samt eventuella återställningskostnader vid avflyttning.

3 Beräknas som B/A.

4 Redovisas i enlighet med SUHF:s rekommendationer (REK 2014:1, 2015-10-26, dnr 14/069) om lokalkostnader vid universitet och högskolor.

5 Beräknas som C/A.

6 Beräknas som C/D.

7 Beräknas som C/D2.

Lokalvårdskostnad ingår i redovisad lokalkostnad men motsvarar bokförd lokalvårdsintäkt. C/D2 bedöms vara bättre nyckeltal än C/D eftersom D2 är justerad med samma förutsättningar som den justerade lokalkostnaden.

Tabell 6 Avgifter

Uppdragsverksamhet (tkr)	Intäkter	Kostnader	Resultat
År -1 (2021)	335 291	334 329	962
varav tjänsteexport	33 807	33 807	0
År 0 (2022)	338 000	343 000	-5 000
varav tjänsteexport	35 000	35 000	0
År 1 (2023)	350 000	357 000	-7 000
varav tjänsteexport	35 000	35 000	0

Offentligrättslig verksamhet (tkr)	Intäkter till inkomsttitel[1]	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
År -1 (2021)	0	2 147	2 091	56
År 0 (2022)	0	2 000	2 000	0
År 1 (2023)	0	2 000	2 000	0

1 Intäkter som inte får disponeras

Avgiftsintäkter enligt 4 och 15 §§ avgiftsförordningen ska inte redovisas.

I tabell Uppdragsverksamhet ingår intäkter och kostnader hänförbara till studieavgifter för avgiftsskyldiga studenter med 24 504 tkr.

Studieavgifter klassificeras som tjänsteexport enligt SUHF rekommendation.

Tabell Offentligrättslig verksamhet avser intäkter och kostnader hänförbara till högskoleprovet.

Ersättning från UHR för merkostnader ingår i intäkterna med 1 357 tkr.